

Ministerie van Onderwijs, Cultuur en
Wetenschap

>Retouradres Postbus 16375 2500 BJ Den Haag

De voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal
Postbus 20018
2500 EA DEN HAAG

**Hoger Onderwijs en
Studiefinanciering**
Rijnstraat 50
Den Haag
Postbus 16375
2500 BJ Den Haag
www.rjks-overheid.nl

Onze referentie
19184639

Datum 3 februari 2020

Betreft Antwoord op schriftelijke vragen van de leden Van der Molen, Omtzigt
(beide CDA) en Wiersma (VVD) inzake het bericht 'Vanaf 1 januari
wordt op de Universiteit Twente alleen Engels gesproken'

Hierbij zend ik u het antwoord op de vragen van de leden Van der Molen, Omtzigt
(beide CDA) en Wiersma (VVD) van uw Kamer inzake het bericht 'Vanaf 1 januari
wordt op de Universiteit Twente alleen Engels gesproken'.

De vragen werden mij toegezonden bij uw bovenaangehaalde brief met kenmerk
2019Z25622.

De minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap,

Ingrid van Engelshoven

Antwoorden op de schriftelijke vragen van de leden Van der Molen, Omtzigt (beide CDA) en Wiersma (VVD) van de Tweede Kamer der Staten-Generaal inzake het bericht 'Vanaf 1 januari wordt op de Universiteit Twente alleen Engels gesproken' (ingezonden d.d. 18 december 2019).

1. Wat vindt u ervan dat in de week dat we in de Tweede Kamer de wet Taal en toegankelijkheid, waarmee ingezet wordt op het tegengaan van de onnodige verengelsing in het hoger onderwijs, behandelen, de Universiteit Twente besluit dat voortaan alleen nog Engels gesproken mag worden op de universiteit? 1)

De Universiteit Twente heeft reeds in 2015 de beslissing genomen om hier stapsgewijs naartoe te werken. Het is dus niet zo dat de Universiteit Twente het moment van de behandeling van de wet heeft gekozen om deze beslissing te nemen.

2. Hoe verhoudt het besluit van de Universiteit Twente om het Engels als enige officiële voertaal te gebruiken zich met artikel 14 van het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens (EVRM) over het verbod op discriminatie, waaronder op grond van taal?

Artikel 14 van het EVRM regelt het verbod op discriminatie. Het artikel schrijft voor dat het genot van de rechten en vrijheden die in het verdrag zijn vermeld, moeten worden verzekerd zonder enig onderscheid op welke grond dan ook, zoals taal. Ik heb geen aanleiding om aan te nemen dat bij deze beslissing van de Universiteit Twente sprake is van discriminatie van een persoon of personen op grond van taal.

3. Hoe verhoudt het besluit van de Universiteit Twente om Engels als enige officiële voertaal te gebruiken zich met artikel 2:6 van de Algemene wet bestuursrecht, dat luidt:

"1. Bestuursorganen en onder hun verantwoordelijkheid werkzame personen gebruiken de Nederlandse taal, tenzij bij wettelijk voorschrift anders is bepaald.

2. In afwijking van het eerste lid kan een andere taal worden gebruikt indien het gebruik daarvan doelmatiger is en de belangen van derden daardoor niet onevenredig worden geschaad."

Ingevolge artikel 2:6 van de Algemene wet bestuursrecht (hierna: Awb) gebruiken bestuursorganen in beginsel de Nederlandse taal. Het artikel heeft betrekking op het bestuurlijk verkeer tussen burgers en bestuursorganen en geldt zowel voor schriftelijke als mondelinge contacten. Het artikel heeft geen betrekking op het interne verkeer binnen bestuursorganen.¹ Richting studenten dient de universiteit als bestuursorgaan in het bestuurlijk verkeer dan ook – als hoofdregel – in het Nederlands te communiceren.² Op deze hoofdregel bestaan uitzonderingen. Een andere taal mag worden gebruikt wanneer dit bij wettelijk voorschrift is bepaald (eerste lid), en wanneer dit doelmatiger is en de belangen van derden niet onevenredig worden geschaad (tweede lid). Het kan voor een instelling bijvoorbeeld in de rede liggen om te kiezen voor het Engels als voertaal in de medezeggenschap, wanneer alle deelnemers in de medezeggenschap

¹ *Kamerstukken II* 1994/95, 23543, nr. 23b, p. 2.

² De Universiteit Twente is een openbare universiteit en moet gezien worden als een a- orgaan in de zin van de Awb.

taalvaardig zijn in het Engels maar niet in het Nederlands. Het is aan de instelling zelf om te bepalen of zij gebruik maakt van de uitzonderingsregel en het is desgewenst aan de rechter om te beoordelen of deze keuze al dan niet terecht is geweest.

Onze referentie
19184639

4. Klopt het dat er geen wettelijk voorschrift is dat bepaalt dat er op de Universiteit Twente geen Nederlands gesproken wordt?

Dat klopt.

5. Deelt u de mening dat het tweede lid van artikel 2:6 hier niet van toepassing is, aangezien Nederlands de voertaal is, de overgrote meerderheid van mensen aan de Universiteit Twente Nederlands is en Nederlands de voertaal in Nederland is?

Met het tweede lid wordt bedoeld op situaties waarin het praktisch is wanneer het bestuursorgaan een andere taal dan het Nederlands gebruikt. Bijvoorbeeld wanneer degene werkzaam bij het bestuursorgaan ook de vreemde taal spreekt die de burger spreekt.³ Of een beroep kan worden gedaan op de uitzondering in het tweede lid, zal afhangen van het concrete geval. Het is aan het bestuursorgaan zelf om dit aan te tonen. Het is zo nodig vervolgens aan de rechter om te beoordelen of deze keuze al dan niet terecht is geweest.

6. Wanneer bent u voor het eerst op de hoogte gesteld van dit voornemen van de Universiteit Twente?

De Universiteit Twente heeft in 2015 de beslissing genomen om haar taalbeleid anders in te richten en stapsgewijs toe te werken naar de huidige situatie. Vanaf 1 januari 2019 is er sprake geweest van een transitiejaar. Er is dus geen sprake geweest van één moment waarop ik op de hoogte ben gesteld.

7. Wat gaat u tegen de genomen besluiten van zowel de Universiteit Twente als de Technische Universiteit Eindhoven doen, indien blijkt dat of vanwege artikel 14 van het EVRM en/of vanwege artikel 2:6 van de Algemene wet bestuursrecht Nederlands als officiële voertaal gehandhaafd moet worden?

Ik vind het belangrijk dat onderwijs toegankelijk is en dat de kwaliteit van het onderwijs geborgd is. Daarom zijn in de Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek (hierna: WHW) regels gesteld rondom de taal waarin het onderwijs wordt verzorgd. Met mijn wetsvoorstel – dat momenteel in behandeling is in de Eerste Kamer – zorg ik voor een effectief stelsel van handhaving van en toezicht op de naleving van deze regels. De voertaal op een instelling is iets anders dan de onderwijstaal. Ik ben van mening dat de keuze die Universiteit Twente heeft gemaakt over de voertaal, het beste genomen kan worden door de onderwijsinstelling zelf, in samenspraak met haar onderwijsgemeenschap, en specifiek de medezeggenschap. Wel vind ik dat de genoemde universiteiten goed moeten nadenken of de gehanteerde voertaal geen onwenselijke gevolgen heeft voor bijvoorbeeld de toegankelijkheid van de onderwijsinstelling voor studenten.

Als zou blijken dat niet aan het EVRM wordt voldaan omdat een medewerker of student wordt gediscrimineerd, dan staat hiertegen uiteraard de gebruikelijke

³ *Kamerstukken II* 1993/94, 23543, p. 4-6.

rechtsbescherming open voor de betreffende student of medewerker. Ik heb geen signalen dat hier sprake van is. De Universiteit Twente heeft mij verzekerd dat van ontslag van medewerkers vanwege de voertaal op de instelling geen sprake is. Ook in het geval dat de instelling niet zou voldoen aan artikel 2:6 van de Awb, staat hiertegen de gebruikelijke rechtsbescherming open.

Onze referentie
19184639

8. Bent u het ermee eens dat, ook in lijn met de wet Taal en toegankelijkheid, juist meertaligheid belangrijk is, dus ook om ervoor te zorgen dat iedereen zich op de campus thuis moeten kunnen voelen? Zo ja, wat gaat u doen om ervoor te zorgen dat universiteiten stoppen met het volledig overgaan naar Engels als officiële voertaal en hun maatschappelijke taak in de regio en Nederland beter oppakken?

Bij de keuzes voor de taal vind ik het belangrijk dat de kwaliteit en toegankelijkheid van het onderwijs en de instelling vooropstaan, en dat de onderwijsinstelling haar regionale en lokale binding niet verliest. Ik ben inderdaad een voorstander van meertaligheid. Dit is ook wat ik – ten aanzien van de onderwijstaal – voorsta in mijn wetsvoorstel taal en toegankelijkheid. Dit geldt ook voor de Universiteit Twente die net als alle andere instellingen gehouden zal zijn aan de regels in het wetsvoorstel taal en toegankelijkheid als deze na behandeling in de Eerste Kamer in werking treedt. Ik ben van mening dat de keuze die Universiteit Twente heeft gemaakt over de voertaal, het beste genomen kan worden door de onderwijsinstelling zelf, in samenspraak met haar onderwijsgemeenschap, en specifiek de medezeggenschap. Wel vind ik dat universiteiten zich goed moeten afvragen of de gehanteerde voertaal geen onwenselijke gevolgen heeft voor bijvoorbeeld de toegankelijkheid van de onderwijsinstelling voor studenten.

9. Hoe zijn de medezeggenschap en de raad van toezicht betrokken geweest bij de totstandkoming van dit besluit?

Desgevraagd geeft de Universiteit Twente aan dat in 2015 de beslissing is genomen om vanaf 2018 de voertaal van de organisatie Engels te gebruiken. De beslissing is zowel ter instemming aan de universiteitsraad als de raad van toezicht voorgelegd. In 2019 is de gedragscode voertaal vernieuwd en in juni 2019 ter instemming voorgelegd aan de universiteitsraad. De raad van toezicht is via managementrapportages, het bestuurlijk werkplan, een briefing en informele gesprekken door het college van bestuur geïnformeerd. Ook heeft de raad van toezicht over dit dossier gesproken met de universiteitsraad.

10. Bent u het ermee eens dat, zolang er Nederlandstalige medewerkers op de universiteit werken, het noodzakelijk is dat verslagen en besluiten ook in het Nederlands worden opgesteld? Op welke manier kunt u hierop ingrijpen? Welke rechten heeft een medewerker, die Nederlands wenst te spreken bij een vergadering? Kan deze verplicht worden Engels te spreken?

Bij de keuzes voor de taal vind ik het als minister van Onderwijs belangrijk dat de kwaliteit en toegankelijkheid van het onderwijs en de instelling vooropstaan, en dat de onderwijsinstelling haar regionale en lokale binding niet verliest. Daarom zijn in de WHW regels gesteld rondom de onderwijstaal en stel ik met het wetsvoorstel taal en toegankelijkheid voor om het belang van het Nederlands als onderwijstaal beter te borgen. De voertaal is iets anders dan de taal waarin het onderwijs wordt verzorgd, en moet breder dan enkel vanuit onderwijswetgeving worden gezien. Voor wat betreft de voertaal geldt als het gaat om het handelen van bestuursorganen in het bestuurlijk verkeer, artikel 2:6 van de Awb, op basis

waarvan de instelling zoals gezegd bepaalt of een uitzondering op het Nederlands aan de orde is en de rechter in voorkomend geval toetst of deze keuze gerechtvaardigd is.

Onze referentie
19184639

De Universiteit Twente is zich er van bewust dat bepaalde documenten niet (enkel) in het Engels kunnen worden opgesteld. De Universiteit heeft aangegeven jaarverslagen, medewerkersverslagen, en juridische documenten in zowel het Nederlands als het Engels op te stellen, waarbij de Nederlandse versie de leidende versie is. Voor wat betreft formele communicatie richting studenten wordt door de Universiteit Twente een onderscheid gemaakt tussen universiteitsbrede communicatie,⁴ die ten minste plaats vindt in het Engels, en opleidingsspecifieke correspondentie,⁵ die ten minste plaats vindt in de taal waarin de opleiding wordt verzorgd. Naast de formele contacten is er ook 'informeel contact'. Hierbij kan gedacht worden aan de 'gesprekken bij de koffieautomaat', teamoverleggen, overleggen met de leidinggevende, en platformoverleggen. In deze contacten hanteert de Universiteit Twente inclusiviteit als uitgangspunt. Dat wil zeggen dat de taalkeuze van een overleg wordt overgelaten aan de aanwezigen. Wanneer een niet-Nederlandstalige medewerker aansluit bij het gesprek, dan wordt verwacht dat het Engels wordt gehanteerd.

11. In hoeverre gaat de Universiteit Twente niet alleen een ontwikkelingsplan maken voor Nederlandse medewerkers die slecht Engels spreken, maar juist ook voor niet-Nederlandse medewerkers die niet of slecht Nederlands spreken?

Desgevraagd geeft de Universiteit Twente aan dat in de periode van november 2018 tot december 2019 iedere medewerker is gevraagd een inschatting te maken van zijn of haar Engelse taalniveau. Wanneer dit onder het minimumniveau behorende bij zijn of haar functie (B1-C1) was, heeft de medewerker in afstemming met zijn of haar leidinggevende een ontwikkelplan opgesteld. In dit ontwikkelplan wordt afgesproken wat de medewerker gaat doen om aan het minimumniveau te voldoen en welke faciliteiten de Universiteit Twente biedt om hieraan te voldoen (zoals cursussen en/of tijd) met als doel de inclusieve omgeving voor alle medewerkers en studenten te realiseren. Het taalniveau is onderwerp van gesprek in werkoverleggen en jaargesprekken zolang de medewerker nog niet aan het minimumniveau voldoet of er andere taalcompetenties nodig zijn voor het uitoefenen van de functie. De medewerker kan ook zelf het taalniveau agenderen.

De Universiteit Twente geeft aan dat ongeveer 95% van de medewerkers voldoet aan het minimum taalniveau of het niveau behorende bij de functie. Een grote groep medewerkers vraagt daarnaast actief om het verder verbeteren van de Engelse taalbeheersing. Bij een zeer kleine groep medewerkers lukt het niet goed om het minimum taalniveau te bereiken. In die gevallen wordt er middels maatwerk gekeken wat er nodig is om zijn of haar functie goed uit te voeren.

Wat betreft de taalvaardigheid in het Nederlands geeft de Universiteit Twente desgevraagd aan dat met het oog op het bevorderen van integratie in de Nederlandse samenleving, vast aangestelde, internationale medewerkers actief aangemoedigd en gefaciliteerd worden om Nederlands te leren. Ondanks dat de beheersing van de Nederlandse taal vaak niet nodig is voor de uitoefening van een functie worden medewerkers toch aangemoedigd om het Nederlands te spreken. Dit kan door zowel de medewerker als leidinggevende worden

⁴ Zoals informatie over inschrijfdeadlines en evenementen.

⁵ Zoals de Onderwijs- en Examenregeling (OER), brieven over het bindend studieadvies, en brieven van de examencommissie.

geagendeerd, bijvoorbeeld in een werkoverleg of in het jaargesprek. In een zeldzaam geval komt het voor dat een medewerker voor het adequaat uitoefenen van de functie het Nederlands onvoldoende machtig is. Bij indiensttreding worden dan in een ontwikkelplan afspraken gemaakt over de inzet van de medewerker en de faciliteiten die de Universiteit Twente biedt (tijd, cursussen).

Onze referentie
19184639

12. Deelt u de mening dat het belachelijk is dat de Universiteit Twente zelfs winkels en huisartsen aanspoort om over te gaan op het Engels, en stelregels, zoals dat men onderling Engels moet gaan spreken, oplegt aan medewerkers?

Als minister van Onderwijs vind ik het belangrijk dat het onderwijs toegankelijk is en dat de kwaliteit geborgd is. De keuzes voor de voertaal op en rond de campus zijn in de eerste plaats aan de universiteit zelf, in samenspraak met de medezeggenschap, en binnen de juridische kaders.

Wat betreft bijvoorbeeld huisartsen geeft de Universiteit Twente in haar gedragscode voertaal aan dat zij er ook moeten kunnen zijn voor niet-Nederlandssprekende medewerkers. Medische dienstverlening, bijvoorbeeld psychische zorg, blijft evenwel voor Nederlandssprekende medewerkers toegankelijk in het Nederlands.

13. Kunt u een overzicht geven van de studies die aan de Universiteit Twente gegeven worden en aangeven in welke taal/talen ze gegeven worden?

Isat	Opleiding	Taal
50002	B Advanced Technology	ENG
50033	B Klinische technologie	NL
50427	B Technology and Liberal Arts & Sciences	ENG
50447	B Creative Technology	ENG
50952	B International business administration	ENG
56066	B Bedrijfsinformatietechnologie	ENG
56226	B Biomedische technologie	NL
56553	B Gezondheidswetenschappen	NL
56604	B Psychologie	ENG
56615	B Communicatiewetenschap	ENG
56654	B Management, Society and Technology	ENG
56952	B Civiele techniek	ENG
56953	B Electrical Engineering	ENG
56955	B Industrieel ontwerpen	ENG
56960	B Scheikundige technologie	ENG
56962	B Technische natuurkunde	NL
56966	B Werktuigbouwkunde	ENG
56994	B Technische bedrijfskunde	ENG
60020	M Public administration	ENG

60023	M Educational science and technology	ENG
60024	M Philosophy of science, technology and society	ENG
60025	M Business information technology	ENG
60026	M Civil engineering and management	ENG
60028	M Nanotechnology	ENG
60029	M Industrial engineering and management	ENG
60030	M Interaction Technology	ENG
60032	M Internet Science and Technology	ENG
60033	M Technical medicine	NL
60300	M Computer science	ENG
60331	M Embedded systems	ENG
60337	M Construction Management and Engineering	ENG
60348	M Applied mathematics	ENG
60353	M Electrical engineering	ENG
60359	M Systems and control	ENG
60436	M Applied physics	ENG
60437	M Chemical engineering	ENG
60439	M Mechanical engineering	ENG
60443	M Sustainable energy technology	ENG
60644	M Business administration	ENG
60708	M Educatie & Communicatie in de Bètawetenschappen	NL
60713	M Communication studies	ENG
65005	M Water Technology (joint degree)	ENG
66226	M Biomedical engineering	ENG
66604	M Psychology	ENG
66851	M Health Sciences	ENG
66955	M Industrial design engineering	ENG
68404	M Science Education and Communication	NL
68532	M Educatie in de Mens- en Maatschappijwetenschappen	NL
68535	M Leraar VHO in de Mens- en Maatschappijwetenschappen	NL
69303	M European studies	ENG
69319	M Environmental and Energy Management	ENG
60962	M Spatial Engineering	ENG
59335	B Technical Computer Science	ENG
59336	B Applied Mathematics	ENG

Onze referentie

19184639

14. Kunt u zich herinneren dat tijdens de wetsbehandeling Taal en toegankelijkheid, in het kader van het tegengaan van de verengelsing in het hoger onderwijs, ter sprake kwam dat veel universiteiten Engelstalige psychologieopleidingen aanbieden om studenten aan te trekken? Kunt u aangeven hoeveel psychologiestudenten de afgelopen vijf jaar zijn ingestroomd aan de Universiteit Twente? Hoeveel procent daarvan komt uit Nederland, Duitsland, andere EER-landen en niet-EER-landen?

Onze referentie

19184639

Dat kan ik mij herinneren. In totaal zijn in de afgelopen vijf jaren (2015, 2016, 2017, 2018, 2019) 1296 studenten ingestroomd in de bachelor psychologie. Uit de cijfers van de Universiteit Twente volgt dat de studenten voornamelijk uit Duitsland en Nederland komen. Circa 16,2% van het totale aantal komt uit Nederland, circa 83% komt uit de EER (niet zijnde Nederland) en rond de 0,8% komt uit niet-EER-landen. Van het totale aantal over de afgelopen vijf jaar komt circa 77,4% uit Duitsland.

1) <https://www.tubantia.nl/enschede/vanaf-1-januari-wordt-op-de-universiteit-twente-alleen-engels-gesproken~ac380400/>